

► **Avvist:** Når en brannmann mister helse under øvelse er det ikke yrkesskade, mener trygderetten.

Side 6

Medlem nummer 310 000

FOTO: JAN LILLEHAMRE

Dronning for en dag: Sykepleier Elin Husøy hadde lenge tenkt å melde seg inn i Fagforbundet, men ante ikke at det skulle bli så mye styr da hun først gjorde det. På landsmøtet vanket det blomster, ferietur og stående applaus fra en fullsatt sal – litt av en velkomst! Mer om landsmøtet på <http://oss.fagforbundet.no> og s. 2–3.

Solidarisk engasjement

De neste fire åra skal Fagforbundet engasjere seg i solidaritetsprosjekter i Palestina. Fagforbundet skal samarbeide med Norsk Folkehjelp om fire prosjekter. Samtidig viderefører Fagforbundet sitt engasjement for barnebyen i Angola.

Side 2

Fargerike dager

Også i år ble Fagforbundsuka en sprakende kavalkade av livslust og pågangsmot. Bli med på plasking i Østfold, jentefest på Stovner, mjuke minutter på Høgskolen i Oslo, koldtbord i Balsfjord og kaffekos både her og der. Se glimt fra Fagforbundsuka landet rundt.

Side 4–5

Hindrer likestilling

Dagens arbeidstidsordninger er til hinder for likestilling, mener viseadministrerende direktør for arbeidsliv i arbeidsgiverorganisasjonen Spekter, Anne-Kari Bratten. Hun vil at det skal åpnes for mer ønsketurnus og fleksible arbeidstidsordninger i helsevesenet.

Side 7

FOTO: JAN LILLEHAMRE

FOTO: KARLSOFIE JENSEN

ILL.FOTO: KARI-SOFIE JENSEN

En kritisk venn

– Fagforbundet er regjerings venn – en kritisk venn – og det er sånne venner vi vil ha.

Dere er Norges viktigste organisasjon og jeg liker det dere driver med, sa statsminister Jens Stoltenberg da han inntok Fagforbundets talerstol tirsdag morgen.

– Dere er den tydeligste representanten for velferdsamfunnet. Det er Fagforbundets medlemmer som produserer eldreomsorg, barnevern, skole, oppvekst og vedlikehold av veier og anlegg. Dette er selve fellesskapstanken, og den står vi sammen om, sa Stoltenberg.

– Vi skal bruke de store pengene på de store oppgavene. Derfor har vi styrket kommunesektoren med omtrent 40 milliarder kroner. Vi skal fortsette på den samme veien, men vi må dempe veksten i årene som kommer, sa han.

Garanterer sykelønna

– Noe av det viktigste i vårt samfunn er at folk har full trygghet for lønna ved sykdom. Alle skal ha 100 prosent av lønna ved sykdom, lovet Stoltenberg til applaus fra salen. Før var det sånn at noen fikk full lønn, mens andre ble trukket i lønn når de var syke. Vi skal ikke tilbake dit, sa han.

– Det er mange grunner til at vi har et høyt sjukefravær, fortsatte han. En stor del av den voksne befolkningen er i arbeid, det innebærer at også folk med ulike helseproblemer er i arbeid. I mange andre land hadde disse stått utenfor arbeidslivet. Jeg vil heller ha et land med høy sysselsetting og høyt sjukefravær, enn lav sysselsetting og lavt sjukefravær. Men når det er sagt går sjukefraværet for

Ønsker kritikk: Statsminister Jens Stoltenberg.

FOTO: JAN LILLEHAMRE

mye opp, særlig langtidsfrværet. Det er bekymringsfullt og vi må snu denne trenden sammen, ba statsministeren.

Vil ha bio-avgift

– Bio-avgift er et riktig og godt forslag som regjeringen kommer til å gjennomføre sa han og listet opp flere argumenter. Drivstoffavgifter er laget for å redusere bruk av bil og få mer transport over på mer miljøvennlige løsninger. Derfor er drivstoffavgifter en grønn skatt. Det er dessuten ikke slik at biodiesel er forurensningsfri. Det er faktisk ganske diskutabelt, mente Stoltenberg. Biodieselen

skal produseres, og det krever mye energi og gir utslipp. Dessuten skiller ikke et avgiftsfritak mellom gode og dårlige bioenergiprosjekter. Verden har behov for mat og det blir helt feil når prisen på mais stiger i Mexico fordi verden kjøper opp maisen for å lage drivstoff. Vi måtte bruke tretti prosent av all dyrka mark i verden for å lage ti prosent av verdens behov for diesel, sa Stoltenberg som samtidig lovet å satse videre på utvikling av miljøvennlige varianter av biodrivstoff.

GEIRMUND JOR

Samarbeid for Palestina

Fagforbundets solidaritetsprosjekt for de neste fire åra er et samarbeid med Norsk Folkehjelp om fire prosjekter i Palestina.

Det er en storsatsing som Fagforbundets landsmøte nå setter i gang. Forbundsleder Jan Davidsen og generalsekretær i folkehjelpa, Petter Eide, kap-

pedes om engasjementet i sine innledninger til landsmøtet.

– Vi har fremdeles bildene på netthinnen av bomber over et hermetisk lukket Gaza. Overgrepskrigen for nesten ett år siden rystet oss alle. Vi husker også fakkeltogene og andre lysmarkeringer med paroler som «Leve Gaza» og «Stopp krigen mot Palestina» med et stort ønske om å handle, innledet Jan Davidsen.

– Palestina trenger vår stemme i kampen mot Israels okkupasjon og

brudd på FN-resolusjoner og -konvensjoner. Verden blir altfor ofte øredøvende stille når media vender ryggen til og haster videre til andre nyheter, sa han, og var nøyte med å påpeke at Fagforbundets engasjement for Palestina ikke er nytt.

– Storsatsninga som vi skal ha sammen med Norsk Folkehjelp er et resultat av et mer enn tjue år gammelt engasjement for Palestina. Vi samarbeider om å påvirke politisk, og vi skal samarbeide om fire konkrete prosjekter: Ett i Gaza, ett på Vestbredden og i Øst-Jerusalem og to prosjekter for palestinske flyktninger i Libanon, sa han.

Jan Davidsen la også vekt på at prosjektene vil bety at det spres informasjon om palestinerne situasjon, siden usikkerhet og uvitenhet kan gjøre at noen kvier seg for å ta stilling.

– Mange ønsker også å gjøre noe, men vet ikke helt hva - eller om det i det hele tatt nytter. Samarbeidet med folkehjelpa åpner for å støtte prosjekter som vi er sammen om, og som medlemmene kan delta i. Vi skal ha en felles innsats for å engasjere medlemmene våre.

MARIA WATTNE

FOTO: KIRSTI KNUDSEN

Hva er den viktigste saken for deg på landsmøtet?

Lene Britt Johannesen, landsstyremedlem, Vestfold

– Jeg er aller mest opptatt av å styrke det lokale apparatet. Fagforbundet blir ikke bedre enn den lokale fagforeninga, så det er viktig å satse lokalt. Nå har vi ikke noen god nok helhetstanke om frikjøp på ledernivå. Vi er flinke å få til frikjøp opp mot arbeidsgiver, men ikke fullt så flinke på frikjøp internt. Mange lokalforeninger tar dette opp, og på landsmøtet har vi muligheten til å styrke lokalapparatet.

Stian Daniel Lund Eggen, ungdomstillitsvalgt, Hedmark

– Vi trenger en styrking av rådgivertjenesten i skolen. En viktig sak er spørsmålet om allmennfaglig påbygging etter læretida. Slik det er nå, anbefaler mange rådgivere i skolen å ta allmennfag før fagbrev. Det burde vært motsatt. Tar en fagbrev først, så har en noe å falle tilbake på. I tillegg mister man opplæringsretten når man velger allmennfag først.

Edvind Helland, nestleder Fagforbundet Trondheim (gjest på landsmøtet)

– De viktigste sakene er kampen mot fattigdom og fokus på sosial boligbygging. Det har hittil kommet bare sånn passe godt fram på landsmøtet. Men det ser ut som vi får det inn i prinsipp- og handlingsprogrammet og så får fagforeningene jobbe videre med det. Hos oss har vi vært med å kjøpe et hus i barnebyen i Angola, og sammen med fylkeskrets Sør-Trøndelag har vi et prosjekt for AIDS-syke barn på et sykehjem i St. Petersburg.

Oddny Overgård, pensjonisttillitsvalgt, Troms

– Som pensjonist er jeg opptatt av hvordan samfunnet skal takle eldreomsorgen på best mulig måte. Det er viktig med en god hjemmebasert omsorg, sånn at eldre kan få de lengst mulig hjemme. Som bestemor er jeg veldig glad i ungdom – de er jo framtida. Det er viktig at både eldre og ungdom er godt representert i Fagforbundets fora.

FAGFORBUNDSUKA 2009

Plaskedrømmedag i Østfold

Fagforbundet Eidsberg/Trøgstad tjuvstartet Fagforbundsuka lørdag 31.10. med å leie hele Østfoldbadet og arrangere badedag for funksjonshemmede i kommunene.

Det var 25 brukere som koste seg med boblebad, bølger og discomusikk. Brødsnivene ble byttet ut med pizza og pommes frites fra kaféen. Tiltaket ga mer smak.

– Vi hadde en vellykket og veldig hyggelig kveld. På første styremøte rett etter Fagforbundsuka snakket vi allerede om når vi kan gjenta suksessen, forteller Solveig Evensen, leder av Fagforbundet Eidsberg/Trøgstad. Kanskje blir det medlemskveld neste gang, eller badekveld for andre brukergrupper.

Badeglede: Rita Pettersen fra Hæra serviceleiligheter storkoste seg sammen med Susan Mehlum (th).

FOTO: TROND LØNBERG

MARIA WATTNE

FOTO: RANDI TEVIK

Kos i Kåfjord

Kåfjord kommune ligger på østsida av Lyngenfjorden i Nord-Troms og er god på kvalitet til lav pris – i barnehage, skole og sfo.

I Fagforbundsuka besøkte hovedtillitsvalgt Nils Olaf Larsen ungene og de ansatte på tettstedet Manndalen. Fagforbundet er en viktig aktør i kvalitetsarbeid og omstillingsprosesser, og foreninga ønsket å fortelle medlemmene det.

– De plasstillitsvalgte gjør en kjempejobb, sier Larsen. På bildet koser han seg med vafler og kaffe i den samiske avdelinga i Fossen barnehage.

RANDI TEVIK

FOTO: KARI-SOFIE JENSEN

Koldtbord og fagprat i Balsfjord

«Mann av huse» ble det nesten på Storsteinnes da Fagforbundet Balsfjord åpnet dørene til lunsj i kantina på helsesenteret tirsdag i Fagforbundsuka.

– Nå har det vært over 130 inkom, og vi har mat til flere, sier hovedtillitsvalgt Jorun Johnsen.

Hele styret er samla og mange plasstillitsvalgte og medlemmer tar lunsjpausen sin for å delta i arrangementet. Pensjonistene i Fagforbundet setter veldig pris på å komme sammen, og mat og kaffe er ei fin ramme rundt faglig sosialt samvær. Rundt borda diskuteres både lokale og nasjonale nyheter.

Optimister

Fagforbundet Balsfjord har 344 medlem-

mer. Kommunen har hatt en jevn nedgang i folketallet, fra 7 000 på 1980-tallet til dagens 5 530.

– Men det skjer mye postivt med nyetablering av industri og arbeidsplasser som igjen påvirker kommunen og arbeidsplassene til de vi organiserer, sier

Johnsen. – Medlemstallet er svakt oppadgående, og vi er optimister i Fagforbundet og gleder oss over at ungdommen melder seg inn, legger hun til.

Fagorganisert – en selvfølge

I Balsfjord er det å være fagorganisert en tradisjon. Spennet i alder og kjønn rundt bordene viser at i Balsfjord tar en utsagnet «alle skal med» bokstavelig. En av gjestene på lunsjen er Odd Noreng på 80 år, en av grunnleggerne da fagforeninga ble stifta i 1957. Han forsikrer oss om at Fagbladet leser han, og mener at ufrivillig deltid må bort i 2010.

Fagforeningas eldste medlem, Alfhild Johannesen på 90, er ikke mindre engasjert. Resepten hardt arbeid og nordnorsk humør ser ut til å virke. Veteranene er glade for at lærlingene og de unge fagarbeiderne tar over og engasjerer seg i fagforeninga.

Jorun Johnsen: HTV og nestleder i Fagforbundet Balsfjord ønsker velkommen.

FOTO: RANDI TEVIK

RANDI TEVIK

Flere kokker i Arendal

Kokkelærlingene Cecilie Vimme og Rita Larsen var inkom Fagforbundets stand utenfor kantina på sykehuset i Arendal. Der møtte de ungdomstillitsvalgt og kokk Lene Røinestad og leder for Seksjon helse og sosial i Aust-Agder, Britt Kalsnes. Dermed ble lærlingene to av foreløpig 25 nye medlemmer i Fagforbundet Arendal.

KARI-SOFIE JENSEN

Seksjonene tok ansvar i Lier

Fagforbundet Lier dro på arbeidsplassbesøk i Fagforbundsuka. Med ekstra frikjøp i seksjonene ble det trommet sammen folk som reiste rundt med roser til alle ansatte i virksomheter som det var lenge siden fagforeninga hadde besøkt.

Reiste rundt: Her er styremedlem Grete Lund (t.h) sammen med et nytt og et «gammelt» medlem.

FOTO: FAGFORBUNDET LIER RANDI TEVIK

SST var på driftsmøte for renholdere og holdt kurs i digitale skrivere og sikring av last på Bilbo.

SKKO besøkte barnehager og en skole og fikk valgt tillitsvalgt i en privat barnehage og antakelig rekruttert en ungdomstillitsvalgt. I tillegg fant de en tillitsvalgt som ønsker å være med i seksjonsstyret til SKKO.

SKA var på arbeidsplassbesøk på rådhuset, mens de merkantilt ansatte i virksomhetene ble ivaretatt av de andre seksjonene.

SHS var inkom flere bofellesskap for psykisk utviklingshemmede, sykehjem, psykisk helse-arbeidssenter samt Eikenga avlastningsbolig.

Jentefest på Stovner

Fagforbundet Stovner i Oslo inviterte til jentefest på nynorsk: Kitty party! De etnisk norske kvinnene fikk smake på hva kolleger fra Pakistan, India, Iran, Irak og Marokko har felles når de fester.

Kitty party er tradisjon i mange ulike land, og blant bydelens ansatte er India, Pakistan, Iran, Irak og Marokko representert. Dermed var det duket for et allsidig, kulturelt program da foreninga ga de flerkulturelle ansatte regien for festen.

– Vi hadde blant annet bangladans

og hennamaling på programmet. Hele festen var rusfri og vi serverte halal tandoorikylling. Vi etnisk norske jenter kjenner altfor lite til våre kollegers kultur. Derfor fikk de regi på denne festen og vi fikk muligheten til å bli bedre kjent med medlemmer og kolleger med en annen kulturell bakgrunn, sier foreningsleder Unni B. Moe.

Opplæringstilbud

Blant andre populære aktiviteter på Stovner under Fagforbundsuka var et førstehjelpskurs med instruktører fra Norsk folkhjelp. Unni Moe trekker også fram kurset Vold og trusler, som var åpent for alle yrkesgrupper.

– Foreleser på dette kurset var vernepleier Gro Olsen fra våre egne rekker. Hun fokuserte på hvilken kultur vi har for å melde fra om vold og trusler om

Sjarmoffensiv: Nestleder i Fagforbundet i Aust-Agder, Doris Standal, i samtale med nyansatte renholdere ved sykehuset i Arendal.

FOTO: KARI-SOFIE JENSEN

Bryter språkbarrierer med god stemning

Da nyansatte renholdere fra Somalia og Fillipinene skulle verves på sykehuset i Arendal, kunne ikke fylkesnestleder Doris Standal verve alle rett over bordet. Mer informasjon måtte til.

De nyansatte ønsket seg informasjon på et språk de forstod bedre enn norsk. Ren-

holderen fra Fillipinene ville ha informasjon på engelsk. Heldigvis finnes Fagforbundets vervebrosjyrer på mange språk, deriblant somali.

Mye å hente

Godt humør og hardt fagforeningsarbeid resulterer i nye medlemmer. Gratis kaffe og vafler til pasienter, pårørende og ansatte ved sykehuset i Arendal var en del av aktivitetene i Fagforbundsuka. 35 liter vaffelrøre ble stekt opp på halvannen time. Det er utrolig mange mennesker som går inn og ut av en hovedinngang

på et sykehus i løpet av et par timer.

– Vi skaffet Fagforbundet mye goodwill på disse timene. Det kan komme godt med den dagen vi kanskje må stå streikevakt utenfor inngangen i stedet for å dele ut vafler, understreker fylkesnestleder Doris Standal.

Finn andre språk enn norsk

Øverst i høyre hjørne på www.fagforbundet.no/ står et engelsk flagg – klikk der for å se etter materiell på andre språk.

KARI-SOFIE JENSEN

Krus på kara

Fagforbundet Alstahaug og Leirfjord dro ut på besøk både natt og dag under Fagforbundsuka og delte ut effekter, krus og karameller.

– Vi var på besøk hos de som jobber nattevakt, blant annet på sykehjemmet, og serverte vafler klokka to om natta, forteller hovedtillitsvalgt Dordy Mehl.

Foreninga besøkte også sykehuset, PU-boliger, psykiatribolig og sykehjem på dagtid. I barnehager og SFO valgte foreninga å gi de ansatte nyttige effekter som reflekser. De blide karene i serviceavdelinga i kommunen fikk hvert sitt krus og forbundets egne karameller.

MARIA WATTNE

Stas med krus: Tore Strand, Bjørnar Stokka og Alv-Egil Olsen fikk besøk, kopp og snop.

FOTO: FAGFORBUNDET ALSTAHAUG OG LEIRFIJORD

FOTO: KARIN NESGÅRD, FAGFORBUNDET OSLO

Myke minutter på Høgskolen

Under Fagforbundsuka var Fagforbundet Oslo komfortabelt til stede hver dag på ulike avdelinger ved Høgskolen i Oslo. Den røde sofaen var fast samlingspunkt.

– Vi ville synliggjøre det yrkesfaglige tilbudet vårt, og framfor alt hvilken kompetanse vi kan tilby studentene, uansett hvilken utdanning de går på. Vi gir yrkesveiledning og informasjon om karrierevalg, og da gjør vi det gjerne fra sofakroken, forteller Ola Harald Svenning, ungdomstillitsvalgt i Fagforbundet Oslo.

Mobilt informasjonssenter

I samarbeid med LO og Karrieresenteret ved Høgskolen i Oslo har Fagforbundet Oslo opprettet den røde sofaen som «kontor». Den røde sofaen er lett gjenkjennelig og dermed får studentene et møtepunkt for å bli kjent med Fagforbundet og LO.

– Studenter som lurar på noe i arbeidslivet, enten det gjelder lov- og avtaleverk eller yrkesvalg, får mulighet til å stille spørsmål og få svar rett fra Fagforbundet eller LO. Den røde sofaen er også en del av rammen når vi skal treffe studenter i forbindelse med verveaktiviteter, sier han.

Den røde sofaen hadde hver dag besøk av om lag 200 studenter.

Populært

– Studentene reagerte veldig positivt på tilbudet, og mange sa at dette var et tiltak de hadde savnet. Ved sykepleierutdanninga opplevde vi at hele klasser ble sendt ned til sofaen av lærerne fordi de mente at dette var noe studenter hadde nytte av, forteller Ola Harald Svenning.

MARIA WATTNE

Melkeruta ble SST-snarvei i Bergen

I ei hektisk fagforbundsuke måtte SST-leder i Bergen, Sølvi Isaksson, ta seg jobb som sidemann på melkebil for å komme seg fra skole til skole.

Under Fagforbundsuka var det hektisk fart for de tillitsvalgte, som var på utallige arbeidsplassbesøk. SST-leder Sølvi Isaksson besøkte dyreklinikker, skoler og sykehjem for å treffe flest mulig medlemmer. På Mathopen skole var besøket så vellykket at Sølvi mistet bussen til neste stopp på programmet.

– Men ingenting stopper Sølvi når hun skal på arbeidsplassbesøk. Hun lot ikke medlemmene på Alvøen skole sitte og vente, men ba i stedet sjåførene på skolemelkebussen om skyss. Eller retttere sagt, hun tilbød seg å hjelpe, så klart. Dermed ble SST-lederen portåpner for de to melkesjåførene, som kunne konsentrere seg om å kjøre og sette meieriproduktene på plass i skolens kjøleskap. Og Fagforbundet kom seg

fra Mathopen til Alvøen som planlagt. Ingenting kan hindre Fagforbundet Bergen i å gjennomføre Fagforbundsuka, konkluderer nestleder i Fagforbundet Bergen, Ørjan Myrmel, på foreningas nettsted.

MARIA WATTNE

For å komme fra Mathopen til medlemmene på Alvøen skole, ble en snarrådig SST-leder hjelpemannskap for disse melkesjåførene.

FOTO: SØLVI ISAKSSON, FAGFORBUNDET BERGEN

Håndfast: Barnehageassistent Shabana gir foreningsleder Unni en ny opplevelse med henna.

FOTO: RIGMOR HOLEN, FAGFORBUNDET STOVNER

vold på jobben. Vi fikk også lære hva som kjennetegner at en konflikt er under oppseiling og hva man selv kan gjøre for å forebygge, eller for å kom-

me ut av, en vanskelig situasjon, forteller Unni B. Moe.

MARIA WATTNE

PERSPEKTIV

ILLUSTRASJON: TRUDE TIENSVOLD

FOTO: TROND ISAKSEN

JAN DAVIDSEN
Gjenvolgt leder i
Fagforbundet

KOMMENTAREN

Glad, stolt og utålmodig

LANDSMØTET ER OVER. Jeg takker for tilliten og tar utålmodig fatt på fire nye år som leder for Fagforbundet. Vi har rundet 310 000 medlemmer og jeg vil si tusen takk for innsatsen i året som har gått.

TILLITSVALGTE LANDET RUNDT har drevet systematisk og aktivt vervearbeid. I begynnelsen av november gjennomførte vi fagforbundsuka vår. Det viser seg at medlemmer og tillitsvalgte er fantastisk kreative, noe som gjør at vi selvsagt må gjennomføre fagforbundsuker hvert år.

LIKEVEL HAR VI enda et stykke å gå før verving er en helt naturlig og prioritert del av det faglige arbeidet i forbundet. Vi har fortsatt avtaleområder hvor vi må ha flere medlemmer, for å kunne gi skikkelig tilbud til dem vi har der.

JEG SA PÅ TALERSTOLEN på landsmøtet at jeg er utålmodig. Vi har brukt to år på å etablere oss, fire år på å konsolidere oss, så nå må vi ta fatt på jobben.

DET OVERORDNEDE FOR PERIODEN er arbeidet for et likestilt samfunn og et likestilt arbeidsliv.

FAGFORBUNDET HAR TRE BEIN Å STÅ PÅ. Det er det tariffpolitiske, det samfunnsmessige og det yrkesfaglige arbeidet. Vi skal fortsette sam-

funnsengasjementet vårt. Vi skal videreutvikle arbeidsplassene gjennom det yrkesfaglige arbeidet og vi skal bruke tariffpolitikken til å nå målene våre.

SYKEFRAVÆRET ER FOR HØYT. Vi vil at medlemmene våre, ja egentlig alle ansatte, skal beholde helsa og ikke slites ut av for stor belastning. Jeg har tro på at arbeidsplasser med god organisering, med riktig grunnbemanning, hvor de ansatte har innflytelse på egen arbeidsdag og der de ansatte føler at de blir sett og hørt, har stor mulighet til å få ned sykefraværet.

DET Å UTVIKLE ARBEIDSPLASSENE er en kontinuerlig prosess. Vi ønsker å skape et arbeidsliv hvor det er rom for folk i alle aldre, som er flerkulturelle, hvor det er rom for personer med nedsatt funksjonsevne, og at arbeidslivet er basert på faste ansatte i hele stillinger. Vi ønsker et likestilt arbeidsliv.

JEG GLEDER MEG TIL Å TA FATT PÅ alt dette. Drivkraften min til å si ja til gjenvalg er at vi har tillitsvalgte som er engasjerte, dyktige og ideologisk forankret i verdiene våre. Det er nettopp forbundets tillitsvalgte og dyktige administrasjon som nå skal konkretisere politikken vår innenfor disse områdene. Jeg er utålmodig etter å ta fatt.

■ Brannmannskade ikke godkjent

Fagforbundet tapte i juni en sak i lagmannsretten, på vegne av en brannmann i Finnmark. Mannen fikk en ryggskade på en obligatorisk øvelse, men trygderetten godkjente ikke hendelsen som yrkesskade. Fagforbundet tok saken videre til lagmannsretten, men vant heller ikke fram der. Nå har Fagforbundet mottatt kjennelse om at saken ikke slipper gjennom til behandling i Høyesterett.

– Avgjørelsen er svært beklagelig. Den innebærer at folketrygdlovens yrkesskadebestemmelser ikke omfatter brannmenn eller andre som til vanlig har risikofylte arbeidsoppgaver. De blir vurdert i forhold til hva som er normalt for arbeidet, og en aksept av risiko ligger til grunn. Dette må åpenbart være feil og samsvarer heller ikke med formålet med yrkesskadeerstatning, påpeker Fagforbundets advokat, Anne Gry Rønning-Aaby.

Løfta sandkanne

Den 38 år gamle mannen pådro seg ryggskaden under en av øvelsene på et kurs ved Norges Brannskole. Han skulle bære en 25 liters sandkanne med en vekt på over 40 kilo. Kannen skulle bæres ned en trapp og opp igjen. Øvelsen ble utført på tid, og var en av flere fysisk krevende øvelser. Trappa var smal og bratt, og han måtte bære kannen på den ene siden av kroppen. Idet han skulle gå ned fikk han en smertefull vridning i ryggen.

– Det er på det rene at mannen har fått en varig ryggskade, og at han av den grunn ikke lenger kan ta krevende oppdrag som for eksempel røykdykker, sier Rønning-Aaby.

Da Fagforbundet møtte Arbeids- og velferdsdirektoratet i lagmannsretten, var det for å avklare om ryggskaden oppsto ved en arbeidsulykke, slik det er definert i Folketrygdloven §13-3, andre ledd:

«Som arbeidsulykke regnes en

plutselig eller uventet ytre hending som medlemmet har vært utsatt for i arbeidet. Som arbeidsulykke regnes også en konkret tidsbegrenset ytre hending som medfører en påkjenning eller belastning som er usedvanlig i forhold til det som er normalt i vedkommende arbeid».

Må godkjennes

Fagforbundet mener at hendelsen må godkjennes som arbeidsulykke fordi den oppfyller kravet om en plutselig eller uventa ytre hendelse i arbeidet. Vilåret er oppfylt ved den uheldige arbeidsstillingen og den plutselige vridningen i ryggen idet mannen skulle gå ned trappa. Bevegelsen og den vanskelige stillingen er i seg selv et tilstrekkelig ulykkesmoment utover det som er normalt for arbeidet. De siste års trygderettspraksis har gått fra en restriktiv til en noe mer liberal forståelse av bestemmelsene når det gjelder tunge løft i van-

skelig arbeidsstilling, eller der hvor arbeidets art er nær risikoen for skade.

Ikke ekstraordinært

Lagmannsretten var ikke enig i en liberal tolkning. De fant at løftet av kannen med en hånd, sammen med mannens kroppsstilling, medførte skaden. Ifølge retten skjedde det ikke noen plutselig og uventa hendelse i form av at han snublet, skled eller ble forstyrret av en ytre hendelse. Retten påpekte at hendelsen ikke var en ekstraordinær belastning eller påkjenning som ligger utenfor rammen av en normal arbeidsprestasjon i brannmannsyrket.

– Nå blir det viktigere enn noen gang å presse videre på departementet for å få endret yrkesskadebestemmelsene, sier Rønning-Aaby.

ELLISIV SOLSKINNSBAKK SELNES

KORT SAGT

Arbeidstidsordningene i veien for likestilling

Spekter vil ha ønsketurnus og mer fleksibel arbeidstid på sykehusene. Det vil gi både likestilling og bedre effektivitet, mener viseadministrerende direktør Anne-Kari Bratten.

Tankene kom fram på LO Stats kartellkonferanse på Gol. Anne-Kari Bratten, Spekters viseadministrerende direktør for arbeidsliv, utdypet budskapet overfor Oss tillitsvalgte.

– Du hevder at dagens arbeidstidsbestemmelser er til hinder for likestilling?

– Ja, det mener jeg i aller høyeste grad. Kvinner har høyere sykefravær i alle sektorer, både privat og offentlig, sier Bratten, og stiller spørsmålet om hvorfor er det sånn.

– Ingen tror at kvinner er senere, og de færreste tror på biologi, påpeker hun. – Jeg tror vi må vurdere måten arbeidstida er regulert på. Vi ser at sykefraværet går ned når vi innfører prosjekter med annen arbeidstid.

Mer bruk av ønsketurnus er en mulighet som Bratten skisserer.

– Jeg tror også muligheter som 12-timersvakter i helgene kan være en god ordning for kvinner. Da kan man slippe unna med færre helger, sier Bratten. Hun mener dette ikke betyr at folk skal jobbe mer, men at man skal jobbe annerledes.

Spekter-direktøren tror dette kan gjøre noe med sykefraværet.

Kritisk til sykehusdriften

Anne-Kari Bratten er i det hele tatt skeptisk til mye av organiseringen på sykehusene. De ansatte på sykehusene bruker for lite tid på pasientene, og mye av grunnen mener hun er arbeidstidsordningene. Særlig legenes ordninger får kritikk.

– Legene er den eneste gruppa som jobber med pasienter som er «dagarbeidere», det vil si at de ikke må jobbe turnus, sier hun.

– Det som skjer etter klokka 17 er ikke ordinært legearbeid, det er vakt. Derfor er det helt uproblematisk å sette opp sykepleiere og hjelpepleiere til poliklinikken om kvelden, men vanskelig med legene. Og for veldig mange ville det vært mye greiere om vi kunne ha poliklinikene åpne om kvelden.

At deltid er et problem på sykehusene vil ikke den viseadministrerende direktøren i Spekter være med på. Tvert imot mener hun utfordringen er å få kvinner på sykehusene til å jobbe mer.

For mye frivillig deltid

– Framtidens utfordring er at det for mye frivillig deltid. Vi syns kvinner burde jobbe mer heltid, mindre deltid, sier hun, og hevder at det største likestillingsproblemet er at kvinner har for svak tilknytning til arbeidslivet.

– Man får ikke likestilling før man har likestilling i hjemmet. Kvinner som job-

Anne-Kari Bratten, viseadministrerende direktør i Spekter.

FOTO: MONICA SCHANCHE

ber deltid får mindre kompetanseutvikling, og dermed mindre lønnsutvikling.

En likelønnsprospott jubler hun ikke for. – Det er viktig å fokusere på likelønn i alle lønnsoppgjør, sier hun og hevder at potten bare vil bli et midlertidig løft i et par år.

– Hvorfor skvises helsefagarbeiderne ut av sykehusene?

– Når sykehusdirektørene snakker med meg, kommer det fram at dette ikke er en villet utvikling, sier Bratten, som tror en usunn profesjonskamp kan være en av årsakene. Som et eksempel på spesialiseringen hun mener bidrar til å skvise helsefagarbeiderne, trekker hun fram utviklingen i psykiatrien.

– Hvis man går fra psykiatri hvor pasienten blir lagt inn i lengre tid, og over til dagbehandling, så blir behovet for hjelpepleiere mye mindre, påpeker hun. Likevel er hun klar på at framtidens helsevesen trenger flere helsefagarbeidere enn vi har i dag.

– Det er dårlig sykehusøkonomi å bruke høyt kvalifisert personale på oppgaver man kunne brukt mindre spesialisert kompetanse til, avslutter Bratten.

ANDREAS HALSE

Oslo ønsker ikke lokale forhandlinger

Forrige Oss tillitsvalgte skrev at et sentralt krav på tariffkonferansen til Fagforbundet Oslo var at det må settes av midler til lokaleforhandlinger til våren. Det er ikke riktig.

Det ble vedtatt krav innenfor syv tariffområder. Det lå ingen forslag om lokale forhandlinger, og derfor ble det ikke behandlet noe krav om det. Det ble trukket fram at Fagforbundet har klart å rette opp skjevheter i B-delsfor-

handlingene i tariffområdet Spekter, men det er ikke det samme som å ønske lokale forhandlinger. I Oslo kommune hvor vi har flest yrkesaktive medlemmer, har vi generelt dårlig erfaring med lokale forhandlinger. Derfor er ett av Fagforbundet Oslos viktigste krav at det ikke avsettes midler til lokale lønnsforhandlinger i kommuneoppkjøret 2010.

Trakassering

Til tross for at både likestillingsloven, diskrimineringsloven og arbeidsmiljøloven forbyr trakassering er det svært vanskelig å få økonomisk erstatning for den belastningen man er blitt utsatt for.

Det er leit å måtte lese saker fra medlemmer som føler seg sviktet av alt og alle, men i de aller fleste tilfellene vil Fagforbundet dessverre ikke ha en sak som det er mulig å vinne fram med i rettsystemet.

Ifølge Arbeidstilsynet er trakassering når en eller flere personer gjentatte ganger over tid blir utsatt for negative handlinger fra en eller flere personer. Eksempler på dette er uønsket seksuell oppmerksomhet, plaging, utfrysing, fratakelse av arbeidsoppgaver eller sårende bemerkninger. Videre bør det være ubalanse i styrkeforholdet slik at den som blir trakassert har vanskelig for å forsvare seg.

Subjektiv opplevelse ikke nok

Seksuell trakassering skal vi komme tilbake til i en senere utgave, men all type trakassering er problematisk

fordi partene ofte vil ha ulik oppfatning av hva som har skjedd. Juridisk vil det ikke være nok at medlemmet opplever seg trakassert. En objektiv norm legges til grunn. Denne har ingen klar definisjon. Det er imidlertid klart at om den trakasserte er spesielt nærtakende, vil ikke det bli tatt hensyn til med mindre motparten burde forstått at han eller hun ville reagere kraftigere enn man kunne forvente. Hvis for eksempel noen sliter psykisk, men ikke har ønsket å informere kollegaer eller leder om dette, kan arbeidsgiver ikke klandres for ikke å ha tatt spesielle hensyn.

Erstatningskrav

Har man blitt utsatt for trakassering, kan man fremme erstatningskrav mot arbeidsgiver. Det skilles mellom erstatning for økonomisk tap (inkludert framtidig tap) og erstatning for ikke-økonomisk tap, såkalt oppreisning. Ofte vil medlemmet ønske at det skal fremmes erstatning for ikke-økonomiske tap. Dette er forståelig av mange grunner, men også det vanskeligste.

Lov om skadeerstatning hjemler

muligheten for å reise erstatningskrav. Vi viser her til §§ 2-1 og 3-5. Det skal ligge en forsettlig eller uaktsomhet til grunn (i § 3-5 grov uaktsomhet).

Partene vil ofte – med rette eller urette – ha vidt forskjellig oppfatning av hendelsesforløpet. Det vil i en slik sak stilles strenge krav til dokumentasjon, noe som ofte vil være veldig vanskelig å framskaffe. Vitner man regner som «bombsikre» har en tendens til å bli unnvikende når de står i retten og skal tale arbeidsgiver midt imot. Motparten vil dessuten gjøre alt de kan for å redusere våre vitners troverdighet.

I tillegg er det slik at selv om retten finner at arbeidsgivers handlinger eller ikke-handlinger har vært kritikkverdige, innebærer ikke det nødvendigvis erstatningsansvar. Selv om normene for hvordan man oppfører seg i arbeidslivet overtrås, er ikke det nødvendigvis det samme som at det foreligger erstatningsgrunnlag.

ANNE KATHRINE ELLILA

Fagforbundet siden sist

■ Fagforbundet overrakte Tøyen skole 25 000 kroner onsdag. Musikkprosjektet på Tøyen skole så dagens lys i april 2008. Rundt 30 fjerde- og femteklassinger deltar, og etter jul utvides prosjektet og enda flere skal med. Musikkopplæringa er en integrert del av den ordinære skolehverdagen og er gratis.

■ På FNs internasjonale dag til bekjempelse av vold mot kvinner delte forbundsleder Jan Davidsen ut 25 000 kroner. Pengene går til sosiale tiltak i førjulstida for kvinner og barn i ROSA-programmet. ROSA-prosjektet ble opprettet for fire år siden. ROSA står for Reetablering, Oppholdssted, Sikkerhet og Assistanse og er et tilbud i hele landet om bistand og beskyttelse til kvinner og barn som er utsatt for menneskehandel.

■ Tirsdag i landsmøteuka vedtok landsmøtet i Fagforbundet uttalelsen Et likestilt samfunn. Uttalelsen handler om behovet for å ta grep i forhold til finans-, klima- og matvarekrise. Fagforbundet mener at verdenssamfunnet trenger nye økonomiske modeller som legger til grunn at verdens ressurser er begrensede og at naturen har tålegrenser.

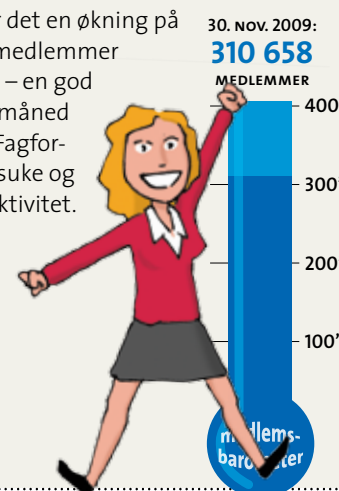
■ Landsmøtet vedtok også at Fagforbundet vil ha en arbeidslivsreform for de neste tiårene. Den må ivareta samspillet mellom arbeidslivet og et godt privatliv, og gi nye muligheter til gode og lange yrkeskarrierer for alle. En arbeidslivsreform må innholde reduksjon i arbeidstida som et skritt på veien mot 6-timersdagen/30 timers uke.

■ Tirsdag 24.11. vedtok landsmøtet uttalelsen Et likestilt arbeidsliv. Her tar forbundet et oppgjør med troen på det frie markedet. I uttalelsen varsler Fagforbundet kamp mot manglende integrering, økt fattigdom og større gap mellom høytlønnte og lavlønnte, utstøting fra arbeidslivet, sosial dumping, oppdragstakere og midlertidige ansettelse.

■ Landsmøtet markerte den europeiske dagen for hjelpepleiere, omsorgsarbeidere og helsefagarbeidere 26. november. Fagforbundet gratulerer alle sine over 70 000 medlemmer med denne utdanninga med dagen.

■ Fagforbundet vil være en viktig pådriver i klimakampen, sa Jan Davidsen da han snakket om klimakrisen på landsmøtet. På vegne av Fagforbundet overrakte han en sjekk på 300 000 kroner til klimaktivistene bak «Veien til København».

■ Fagforbundet har igjen satt ny medlemsrekord. For november er det en økning på 1167 medlemmer totalt – en god vervemåned med Fagforbundsuke og høy aktivitet.

FAGFORBUNDET

UTGIVER: Fagforbundet

OSS PÅ NETT: <http://oss.fagforbundet.no>ANSVARLIG REDAKTØR: tone.zander@fagforbundet.noFAGREDAKTØR: geirmund.jor@fagforbundet.noI REDAKSJONEN: randi.tevik@fagforbundet.nomaria.wattne@fagforbundet.noellisiv.solskinnsbakk.selnes@fagforbundet.noLAYOUT: kjell.olufsen@fagforbundet.noberit.paulsen@fagforbundet.no

REDAKSJONEN AVSLUTTET: 4. desember 2009

OPPLAG: 18 500

TRYKK: Aktietrykkeriet

ISSN: 1891-2184

FOTO: KARI-SOFIE JENSEN

Sijana Batlak

– Jeg har fått blomster og en nydelig vase. Det var en koselig overraskelse. Jeg ble ropt opp av selveste Jan Davidsen og måtte komme opp på scenen. Det var veldig morsomt. Kollegaen min som ver-va meg ble også ropt opp, forteller hun.

Sijana Batlak er medarbeider på serviceretorget ved sykehuset i Arendal. Hun har jobba som sekretær på sykehuset i omkring ni år. I oktober i år meldte hun seg inn i Fagforbundet.

– Jeg ble innmeldt i Parat da jeg begynte å jobbe på sykehuset. De fleste på min arbeidsplass var det. På den tida viste jeg ingenting om de forskjellige fagforeningene på sykehuset, så jeg ble med der de andre var, sier Batlak.

Men så kom en periode da hun trengte hjelp av fagforeninga si. Omstilling på

avdelingen hennes førte til et behov for både arbeidsfaglige råd og menneskelig støtte. Hun fikk ingen av delene fra sin daværende fagforening.

Støtte

– Jeg følte meg veldig aleine i den situasjonen. Jeg prøvde å kontakte både sjefer og tillitsvalgte. Den eneste som svarte og støttet meg var en hovedtillitsvalgt i Fagforbundet, Merethe Krogstad Hoel. Det var ikke så mye hun kunne gjøre, men hun støttet meg – selv om jeg ikke var medlem.

Synlig

Siljana Batlak forteller at hun kjente til Fagforbundet lenge før hun bestemte seg for å bli medlem. På sykehuset i

oss nytt medlemoss@fagforbundet.no

Trygg: Sijana Batlak er medlem nummer 6 000 i Aust-Agder. Dette ble feiret siste dag av Fagforbundsuka i Arendal.

Arendal er den lokale fagforeninga veldig synlig. Titt og ofte har de stand med utdeling av kaker og frukt sammen med informasjonsmaterieil fra forbundet.

– De vil nok ha flere medlemmer, og det er bra. Fagforbundet er sterke fordi de har så mange medlemmer. Først hadde jeg tenkt at jeg ikke ville være med i ei fagforening igjen – det var jo bare å betale og betale, og likevel ikke få hjelp da jeg virkelig trengte det.

– Men etter at jeg traff hovedtillitsvalgt Merethe så ombestemte jeg meg og vil være med likevel. Jeg tror det er viktig dersom jeg skulle trenge hjelp en annen gang. Det er godt å ikke være helt aleine når noe skjer, slår Batlak fast.

KARI-SOFIE JENSEN

OSS nytt om navn | oss@fagforbundet.no

JAN EINAR ANDERSEN ble kåret til årets ambulansarbeider under konferansen Ambulans 2009 på Brunstad konferansesenter i Vestfold i oktober. Han får blant annet prisen for sitt lange engasjement og engasjerte undervisning innen fagområdet. Andersen arbeider til daglig som ledende instruktør i region sør i SNLA. Prisen består av diplom og et gavekort på 10 000 kroner gitt av Lærdal Medical.

SEKSJON HELSE OG SOSIAL (SHS) fikk på landskonferansen ny nestleder, **RAYMOND TURØY**. Raymond er hjelpepleier og kommer fra vervet som SHS-leder i Hordaland. Nestleder i SHS er 100 prosent frikjøpt, så vervet innebærer mye pendling framover. Nye styremedlemmer i SHS er **KARIANNE STEN KARLSRUD** (omsorgsarbeider) og **OLE-JOHNNY MARTINSEN** (ambulansarbeider).

FAGFORBUNDET AKERSHUS melder om at **MARTHE DELMARK** er ny hovedtillitsvalgt i Fagforbundet Frogn og **GUNN KROGSTAD**

er ny leder og hovedtillitsvalgt (60%) i Fagforbundet Rælingen. I tillegg er **TRUDE STAVHEIM** hovedtillitsvalgt i 40% i Rælingen.

Leder av ungdomsutvalget i Fagforbundet Buskerud, **CHRISTI-ANE JOHANSEN** er valgt inn som medlem i det sentrale ungdomsutvalget. I tillegg er hun medlem i LO Buskerud og nestleder i Fagforbundet Nedre Eiker.

SEKSJON KONTOR OG ADMINISTRASJON (SKA) valgte nye styremedlemmer på sin landskonferanse; **VENKE ANNY NES** (bildet), **TINE KRISTOFFERSEN** og **ESPEN S. PETERSEN**.

SEKSJON KIRKE, KULTUR OG OPPVEKST (SKKO) har valgt ny nestleder og nye styremedlemmer. Nestleder er **TOR DAHLE** (miljøterapeut) og nye styremedlemmer

er **MAY-BRITT SUNDAL** (barne- og ungdomsarbeider), **RONNY BEKKEN LARSEN** (klubblleder), **INGER STRAND** (fagarbeider gravlund) og **STEINAR MOLVIK** (idretts- og fritidskonsulent).

SEKSJON SAMFERDSEL OG TEKNISK (SST) har valgt to nye styremedlemmer: **INGUNN R. JACOBSEN** (bildet), leder av Frisørenes Fagforening og **INGVILD BØ MØBERG** fra Akershus.

Fagforbundet Øyer har fått følgende nye tillitsvalgte: **GRETE K. MOEN** er ny plasstillitsvalgt i Mosjordet Barnehage på Tretten og **INGUNN S. OPSALHAGEN** er ny plasstillitsvalgt på rådhuset. Fagforbundet Øyer har også valgt følgende seksjonsstyrer: SHS: **GRETHE HOLST**, leder/HTV, **ÅSHILD ANDRESEN** og **LILL TOVE AARSTEIN**. SST: **GUNNHILD NORDBY**, leder, **GUNNI N. HARJO** og **SOLVÅR O. BJØRNHAUG**. SKKO: **LILLIAN LYS BAKKEN**, leder, **GRETE K. MOEN** og **ELLEN K BRANDBYGE**. SKA: **SYNØVE BRATT**, leder, **INGUNN S. OPSALHAGEN** og **ANNE KOOK**

oss kurs & konferanser**Regionalt ambulanskurs**

Fagforbundet Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag arrangerer kurs for tillitsvalgte i ambulansetjenesten den 12.-13. januar på Quality Hotel Augustin, Trondheim.

Yrkesfaglig i Hedmark

Kurset «Omsorg ved livets slutt» arrangeres den 14. januar 2010 i Hamar. Foreleser er overlege Stein Husebø, leder av Verdighetsenteret ved Bergen Røde Kors Sykehjem. Målgruppe for kurset er medlemmer i Fagforbundet Hedmark SHS og annet helsepersonell. På programmet står «Vandringer mellom liv og død – vanskelige samtaler, vanskelige valg», «Eldreomsorg og demensomsorg i et nytt lys», smertelindring og «De siste timer og dager». Ikke minst skal Husebø også ta for seg temaet «Hvordan overlever personalet?».

Tillitsvalgt skoleing

Fagforbundet Nord-Trøndelag arrangerer andre samling av Fase 2 på Jægtvolden Fjordhotell, Inderøy 18.-22. januar 2010 og tredje samling på Tingvold Park Hotel, Steinkjer 1.-5. mars 2010.

eForvaltningskonferansen 2010

I februar 2010 blir det nye eForvaltningskonferanse. Konferansier blir leder Gerd Eva Volden, Fagforbundet Seksjon kontor og administrasjon. Stikkord for årets konferanse: Universell utforming, offentlighetsloven, informasjonssikkerhet og styring av forvaltning. Konferansen holdes i Samfunnsalen i Oslo den 10. og 11. februar. Program og påmelding finner du på Kommunal Kompetanses nettsted, i oversikten over landsdekkende kurs.

Høgskolestudium i offentlig saksbehandling

Kommunal Kompetansetilbyr nå i samarbeid med Høgskolen i Hedmark modul 3 av studiet Offentlig saksbehandling. Studiet starter i Bergen den 4.-5. mars 2010. Målgruppa er ansatte i offentlig sektor som jobber med saksbehandling. Studiet er et deltidsstudium på 30 studiepoeng over tre semestre. Studentene kan også velge å ta enkeltmoduler. Les mer på nettsidene til Kommunal Kompetanse (Region Vest).

Landsdekkende konferanse for barnepleiere

Fagforbundet Buskerud SHS inviterer til landsdekkende konferanse for barnepleiere på Gol den 21. til 23. april 2010. Kurset er for både medlemmer og ikke-medlemmer. Av temaene er kreft hos barn og sorggruppe for foreldre og pårørende som har mistet et barn. Varmeprisvinnerne ved Ullevål, barnepleiere Sonja J. Waagaard og Ragnhild Aanderaa kommer. Les mer om konferansen på nettsidene til Fagforbundet Buskerud. Mer informasjon: Kristine Bjella Stavn, mobil 911 08 811.

oss redaksjonenoss@fagforbundet.no

Send oss en e-post og si din mening og kom med tips!